

БӨЛІМ: МАҚАЛА ЖАРИЯЛАУ

Мақала жазу талаптары

ЖАРИЯЛАНДЫ 19.10.2025	ТІРЕК СӨЗДЕР Bilimger.kz мақала, ғылыми мақала жазу талаптары, мақала, мақала жазу, мақала жазу талаптары, Мақала жазу талаптары (Стандарт)	СІЛТЕМЕ https://bilimger.kz/183426/
--------------------------	--	--

1) МАҚСАТ ПЕН АУДИТОРИЯ

- Мақсат:** ақпарат беру, түсіндіру, талдау, дәлелдеу, иландыру, тәжірибе бөлісу.
- Аудитория деңгейі:** бастауыш / орта / кәсіби. Термин деңгейін соған бейімдеңіз.
- Нысаналы нәтиже:** оқырман мақала соңында нақты не білуі/істей алуы тиіс?

2) ТАҚЫРЫП ЖӘНЕ ЗЕРТТЕУ ШЕҢБЕРІ

- Тақырыпты нақтылау:** бір материалға — бір негізгі проблема.
- Сұрақ пішіні:** “Нені? Неліктен? Қалай?” деген 2–3 зерттеу сұрағын жазыңыз.
- Әдеби шолу қысқа:** негізгі ұғымдар, басты пікірталастар, олқылық (gap).

3) ҚҰРЫЛЫМ (ӘМБЕБАП)

- Кіріспе (80–150 сөз):** мәселе маңызы, мақсат, ауқым, қысқа жоспар.
- Негізгі бөлім:** 3–5 логикалық блок (әр блокта 2–4 абзац).
- Қорытынды (60–120 сөз):** түйін, шектеулер, келесі қадам/ұсыныс.

Абзац құрылымы үшін **PEEL** үлгісі пайдалы:
Point (түйін ой) → **Evidence** (дерек/мысал) → **Explanation** (түсіндіру) → **Link** (келесі ойға көпір).

Мақала жазып беру қызметі

4) ТІЛ ЖӘНЕ СТИЛЬ

- **Айқындық:** қысқа сөйлем (орташа 12–18 сөз), жай сөйлемдер басым.
- **Нақтылық:** дерексіз сын-баяннан қашу; сан, дата, дәйек.
- **Термин:** алғаш рет шыққанда қысқаша анықтама беріңіз.
- **Бейтарап тон (ғылыми), дәлелді тон** (публицистикада — айқын позиция, бірақ фактісіз эмоция жоқ).
- **Қайталау мен артық үстеулерді** (“өте”, “аса”, “нағыз”) шектеу.

5) ДӘЛЕЛ ЖӘНЕ ДЕРЕККӨЗ

- **Дерек түрлері:** статистика, ресми құжат, ғылыми жұмыс, интервью, кейс.
- **Тексеру:** кемінде 2–3 тәуелсіз дереккөзбен растау.
- **Плагиат:** бөгде мәтінді тырнақша/сілтемесіз қолданбау; түпнұсқа ой басым.
- **Дәйексөз мөлшері:** қысқа цитаталар ғана; ұзақ үзінді орнына парафраз.

6) ӘДІС (ҒЫЛЫМИ/ТАЛДАМАЛЫҚ ЖАНРДА)

- **Әдістеме қысқаша:** дерек қайдан, қалай жиналды (сынама, өлшем, құрал)?
- **Шектеулер:** дерек сапасы, уақыт/кеңістік шектері, ықтимал қате.

7) КӨРНЕКІЛІК (ҚАЖЕТ БОЛСА)

- **Кесте/диаграмма:** тек мәтінге артық салмақ түскенде. Тақырып, ось, өлшем бірлік анық.

- **Сурет/қосымша:** рұқсат пен лицензиясын тексеру, астындағы түсіндірме (caption) қысқа.

8) РЕДАКЦИЯЛЫҚ ТАЛАПТАР

- **Логикалық тұтастық:** әр бөлім мақсатыңызға қызмет етсін.
- **Бөлім атауы:** мазмұнды, қысқа, нөмірлеу бірізді.
- **Тұрақты терминология:** бір ұғымға — бір атау.
- **Қате түзету:** орфография, пунктуация, стильді кемінде 2 шолумен қарау.

9) СІЛТЕМЕ БЕРУ ЖӘНЕ БИБЛИОГРАФИЯ (ФОРМАТ ТАҢДАУЫҢЫЗҒА САЙ)

- **Ішкі мәтіндік сілтеме** (мысалы, APA: Автор, жыл) немесе төменгі ескертпе (footnote).
- **Әдебиеттер тізімі:** автор(лар), жыл, атау, басылым/журнал, бет/URL, қолжетім күні (онлайн болса).
- **Дәйеккөз бірізділігі:** бір стильді соңына дейін сақтаңыз (APA, MLA, GOST т.б.).

10) ЭТИКАЛЫҚ ҚАҒИДАЛАР

- **Дербес деректерді жарияламау** (қатысушының келісімі).
- **Қақтығыс мүдде** болса, көрсету.
- **Дәлдік пен адалдық:** деректі бұрмалау/таңдамалы беру жоқ.

11) ЖАНРҒА ҚАРАЙ ЕРЕКШЕЛІКТЕР

- **Ғылыми мақала:** мәселе өзектілігі, әдеби шолу, әдіс, нәтиже, талқылау, қорытынды.
- **Публицистика/эссе:** жетекші тезис, аргументтер тізбегі, қарсы пікірді ескеру.

- **Оқу-әдістемелік:** мақсатты дағды/нәтиже, қадамдық нұсқаулық, мысал-тапсырма.

12) ЖҰМЫС БАРЫСЫНЫҢ КЕЗЕҢДЕРІ (ЖҰМЫС ПРОЦЕСІ)

1. **Жоспарлау:** мақсат–аудитория–сұрақтар–жоспар.
2. **Зерттеу:** дерек жинау, қысқа конспект, дереккөз картасы.
3. **Қара нұсқа (draft):** тез жазып шығу, сапаны кейін түзету.
4. **Қайта жазу:** логика, дәлел, артықты қысқарту.
5. **Редакция:** стиль, термин, тыныс белгілері, орфография.
6. **Сыртқы шолу (реер/сыныптас):** бейтарап пікір.
7. **Қорытынды нұсқа:** соңғы тексеріс, библиография.

13) ҚЫСҚА ЧЕК-ЛИСТ (ЖАРИЯЛАУ/ТАПСЫРУ АЛДЫНДА)

- Мақсат пен аудитория анық
- 1 мақала = 1 негізгі мәселе
- Кіріспеде маңыз, мақсат, ауқым бар
- Негізгі бөлім 3–5 блокқа бөлінген
- Әр абзацта бір түйін ой және дәлел
- Қорытындыда негізгі жауап пен ұсыныс бар
- Дереккөз жеткілікті және дұрыс рәсімделген
- Плагиатқа жол берілмеген
- Орфография/пунктуация тексерілді

14) БАҒАЛАУ РУБРИКАСЫ (12 БАЛЛДЫҚ ҮЛГІ)

КРИТЕРИЙ	СИПАТТАМА	БАЛЛ (0-2)
Мақсат анықтығы	Нысана, сұрақтар, шектеу көрсетілген	0-2

КРИТЕРИЙ	СИПАТТАМА	БАЛЛ (0-2)
Құрылым логикасы	Кіріспе–негізгі–қорытынды үйлесімі	0-2
Дәлел сапасы	Деректер, мысалдар, салыстыру	0-2
Тіл мен стиль	Айқын, бірізді термин, қысқа сөйлем	0-2
Әдіс/әдістеме	(Қажет жанрда) әдіс пен шектеулер	0-2
Дәйексөз/этика	Сілтемелер дұрыс, плагиат жоқ	0-2

10-12 балл: өте жақсы; **7-9:** жақсы; **<7:** қайта қарау қажет.

15) ҮЛГІ КІРІСПЕ (БЕЙІМДЕП АЛЫҢЫЗ)

Бұл мақалада [тақырып] мәселесін қарастырамыз. Негізгі мақсат — [мақсат], ал зерттеу сұрақтары — [S1, S2]. Алдымен қысқаша теориялық шолуды ұсынып, кейін жинақталған деректер негізінде талдау жасаймыз. Соңында негізгі қорытындылар мен қолданбалы ұсыныстар беріледі.

16) ЖИІ ҚАТЕЛЕР

- Бір мәтінде бірнеше тақырыпты араластыру.
- Дәлелсіз тұжырым, жалпылама сөз.
- Терминдерді жүйесіз қолдану.
- Артық дәйексөз және сілтемесіз цитата.
- Ұзақ, күрделі сөйлемдер мен көп қабатты орамдар.

Мақала жариялау

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.